

Quadern de teatre. El tarragoní Joan Cavallé ha guanyat el primer premi 14 d'Abril de Teatre, que fomenta obres a l'entorn de la memòria històrica

Memòria i teatre (i II)

Francesc Massip

Barcelona

Sis-cents anys d'Inquisició han creat vicis consolidats en l'administració de justícia de l'últim país on aquell sinistre tribunal, que els barruts de falda llarga anomenen Sant Ofici, va morir matant: abolit el 1834, encara havia tingut temps d'executar el mestre valencià Caietà Ripoll (1826), mentre els togats cridaven des de la trona "¡Vivan las cadenas!" i l'infame Borbó els corejava. Cal tenir present aquests fets quan avui ens escandalitza l'integrisme islàmic (el catòlic l'ha precedit en gairebé tot) i quan els alts tribunals espanyols s'entossudeixen a encobrir la memòria històrica, mentre des d'Argentina els han de recordar que els crims contra la humanitat mai no prescriuen.

Si la paraula és "una forma d'acció, capaç d'estimular el canvi", com deia Ingrid Bengis, la paraula dramàtica, que és acció en si mateixa, té la capacitat de transformar l'espectador. Per això l'altre dia (AVUI, 30-VIII-10) ens dolíem que la dramaturgia catalana no s'interessés prou per refrescar un ominós passat que ha instal·lat la mentida, el prejudici i les fòbies ignorants en l'esperit de tants conciutadans. Oblidava, però, que això ha començat a canviar arran de la institució del premi 14 d'Abril de Teatre dirigit a fomentar justament obres a l'en-

El 'Music Hall' tornarà a Barcelona, tot i que El Molino s'hauria de dir La Pardalera Catalana ■ ORIOL DURAN

torn de la memòria històrica. Avui reprenem el tema, doncs, per parlar de la primera obra que ha rebut aquest guardó i que serà una de les alegries

Cavallé fa una minuciosa reconstrucció de la memòria negada de les atrocitats franquistes

d'aquesta nova temporada que comencem. Una temporada, per cert, que dilluns passat es presentava al Victòria amb una gala dedicada a la memòria dels teatres del Paral·lel, ara que s'ha recuperat el més antic de l'avinguda (Teatre Espanyol, ara Artèria Paral·lel), i que es reobrirà el referent barceloní per excel·lència del *Music Hall*, que caldria rebatejar amb el seu nom original: La Pardalera Catalana, i no el nom que va imposar el franquisme espanyolitzador (El Molino). Mantenir-lo és un símptoma més d'aquella indolència amnèsica i còmplice de la dictadura que ara sembla legitimar una constitució que ja

s'assembla massa a l'alcorà interpretat pels integristes. El guió de la gala, bastit per Xavier Albertí, recorre la història dels diferents locals d'espectacle que han poblat el Paral·lel d'ençà 1892, particularment dels gèneres més populars com el circ, les pantomimes, els vodevils i melodrames, els cuplets sicalíptics, el cafè-concert, les *varietés*. Tot molt ben documentat en una àgil posada en escena que anava intercalant alguns números dels musicals que sonaran aquesta temporada –tots en castellà–, amb les intervencions d'artistes com ara Anna Azcona, Lloïl Bertran i Pere Arquillué, entre els més destacats.

Per cert, que, com ens explicava Frederic Roda, hi ha la intenció de canviar el nom a la gala: si l'organitzador principal és l'ADETCA i si hi col·labora decididament la Generalitat, s'hauria de dir, en justícia, *Catalunya aixeca el teló!* i evitar així l'etern centralisme metropolità.

Un centralisme que no ha atorgat la visibilitat que es mereix al dramaturg tarragoní Joan Cavallé, l'autor de l'obra premiada abans al ludida: *Peus descalços sota la lluna d'agost* (Arola, 2009) que s'estrenarà el 12 de febrer al Teatre Fortuny de Reus i després al Metropol de Tarragona, amb un equip artístic de primera fila. L'escenografia serà de Ramon Simó, la direcció d'Albert Mestres, i entre el repartiment hi haurà veritables atots de la interpretació com ara Mercè Anglès, Pep Corrà i Fermí Fernández. És una producció del CAER, l'Ajuntament de Tarragona i el Memorial Democràtic, i cal esperar que aviat arribi Barcelona.

En quaranta-una microescenes, Cavallé realitza una minuciosa reconstrucció de la memòria negada de les atrocitats franquistes. Hi convoca els vius –que no volen recordar– i els morts que malden per donar testimoni de la veritat. No hi ha, és clar, comunicació entre uns i altres, malgrat que comparteixen un mateix espai: els afores del poble on ha aparegut una fossa comuna que ningú no s'explica. I un personatge que fa com de cor de tragèdia: l'Home de Tots els Temps, sempre en escena, que explica els fets en versos punyents i situa l'espectador al bell mig de l'amagat infortuni. Els mecanismes d'ocultació, la por i els càrrecs de consciència no podran continuar negant l'evidència. Una obra imponent i indispensable que esperem en candelletes. ■

Críticateatre

Juan Carlos Olivares

Mystery-Marathon-Men

La marató de Nova York

De Edoardo Erba
La Villarroel, 7 de setembre

Primera impressió: *La marató de Nova York*, d'Edoardo Erba, és un interessant exercici de tècnica d'actors. Una ocurrència d'un autor que coneix de primera mà

el món de la interpretació, convertida en una *dramèdia*. És una maniobra intel·ligent per fer d'una activitat de resistència de l'interpret una peça dramàtica. Contemplar l'esforç físic de tots dos actors té un component hipnòtic. Atrapa la cadència d'una cursa que no du a cap banda, el rostre com-

batent la fatiga, la suor que dibuixa el seu mapa del temps.

Segona impressió: l'obra és més que un experiment. Té dos bons personatges que es reparteixen la veu de l'autor per exposar tota la mitologia generada per la marató: la seva gènesi històrica, el valor de la superació, els

objectius personals d'una prova basada en la resistència física i psicològica –i les seves inevitables crisis– i les motivacions, associades a la personalitat de cada atleta-màrtir, que duen una persona a córrer 42 quilòmetres. Un discurs que agermana Erba amb Sillitoe i Murakami.

Tercera impressió: el

text és més que un experiment i més que una reflexió sobre una prova atlètica. És un text que fa créixer els seus personatges –excel·lents Joan Negrié i Albert Triola–, amb les seves contradiccions, amb les conseqüències del cansament; i, a més, aporta un element de misteri amb un final sorprenent.

Llavors es desvelen les estranyes llacunes que resten en el llarg camí cap a la meta. Si obviem algunes llicències de la traducció i la reinterpretació que fa el director Juan Carlos Martel del final, més radical que l'apuntat per l'autor, *La marató de Nova York* és un molt recomanable inici de temporada.